

CONSERVATORI PROFESSIONAL DE MÚSICA i DANSA DE MENORCA
LLENGUATGE MUSICAL CURS 2019-20
ENSENYAMENTS PROFESSIONALS
PROGRAMACIÓ

**LLENGUATGE MUSICAL
ENSENYAMENTS PROFESSIONALS**

1. INTRODUCCIÓ	3
2. OBJECTIUS GENERALS	5
3. OBJECTIUS ESPECÍFICS	6
4. OBJECTIUS DEL LLENGUATGE MUSICAL	7
5. CONTINGUTS GENERALS	8
6. CONTINGUTS PER CURSOS	10
6.1 PRIMER CURS D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS	10
6.2 SEGON CURS D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS	13
6.3 LLENGUATGE MUSICAL PER L'ESPECIALITAT DE CANT	16
7. METODOLOGIA	16
8. AVALUACIÓ	20
8.1. CRITERIS D'AVLUACIÓ	20
8.2. PROCEDIMENTS D'AVLUACIÓ.....	23
8.3. PROMOCIÓ. LÍMIT DE PERMANÈNCIA. PÈRDUA DEL DRET D'AVLUACIÓ..	24
8.4. PROVES EXTRAORDINÀRIES....	26
8.4.1. CONTINGUTS	26
8.4.2. AVALUACIÓ	26

1. INTRODUCCIÓ

L'adquisició d'un llenguatge és un procés continu. Una vegada assolits els objectius bàsics d'escoltar, parlar, llegir i escriure, ens trobam ja en la situació idònia d'anar enriquint aquest llenguatge primari.

La pràctica instrumental que l'alumne du a terme en aquest nivell i la seva activitat de conjunt l'està posant ja en contacte amb una literatura musical rica, àmplia i complexa. El llenguatge musical li ha de desvetllar tots els conceptes i li ha de facilitar la tasca de realitzar, analitzar, comprendre i aprendre el que les obres signifiquen. El repertori d'obres s'estén al llarg de diferents èpoques i estils. Els seus materials de treball en l'àrea del llenguatge han de recollir també aquesta panoràmica extensa, sense limitar el treball a exercicis híbrids quant a estils, formes i continguts. L'aprenentatge de l'harmonia es perfila ja com un horitzó pròxim en el currículum de l'alumne. Només si s'aporten unes pràctiques bàsiques clares podrà desenvolupar la tècnica harmònica sobre uns fonaments sòlids.

El món de la composició musical ha evolucionat amb molta rapidesa des de la primera vintena del segle xx. Els elements rítmics guanyen protagonisme i les unitats mètriques que els contenen i representen se superposen, es barregen, se succeeixen en una constant variació; apareixen noves fórmules rítmiques i mètriques; es fan atípiques les ordenacions rítmiques dels compassos que es podrien denominar usuals o convencionals o, decididament, desapareixen arrossegant darrere seu la línia divisòria periòdica per deixar pas a una nova articulació o accentuació, sense unitat única referencial de pols.

Si el món tonal constitueix la comesa primordial del llenguatge musical, no és menys certa la necessitat, d'una banda, i l'obligació, de l'altra, d'abordar el treball del llenguatge posttonal i atonal, i dotar l'alumnat de les eines, les tècniques i els codis que permetin acostar-se millor a les noves literatures musicals i comprendre-les més. D'altra banda, el coneixement del llenguatge musical proporciona la comprensió dels elements i les regles que el formen, i es proporciona així a l'alumne la capacitat d'expressar-se musicalment, a través de la improvisació, la interpretació o la creació de petites obres. D'aquesta manera, es completa el procés d'adquisició d'un llenguatge. Això fa que aquesta eina al servei de la comunicació, indissolublement unida al pensament, a la creació i a l'expressió del fet musical concret, estigui obligada a abordar, per ser una veritable eina de comunicació, els llenguatges de qualsevol música demanada per la societat.

L'oïda, el gran instrument que el músic mai no pot deixar de treballar, ha de ser receptor i captador de missatges diversos, de vegades per comprendre'ls i apreciar-los, de vegades

per escriure'ls posteriorment.

El treball d'aquests aspectes no serà del tot efectiu si no es potencia la memòria musical. La música és un art que es desenvolupa en el temps i els sons tenen una presència efímera. Només la memòria pot ajudar a entendre retenint, associant, comparant, establint referències. L'assoliment d'una correcció formal en l'escriptura permetrà als alumnes comunicar les seves idees o reproduir les alienes en una forma intel·ligible. Conèixer i rebre no té sentit si tots els elements coneguts no passen a ser una capacitat d'expressió. És necessari fomentar la improvisació o l'elaboració dels pensaments musicals de l'alumnat per fer complet el procés de rebre i de transmetre, ineludible en l'adquisició d'un llenguatge.

Tot aquest catàleg d'accions s'ha d'adreçar a potenciar unes actituds de desenvolupament orgànic en les facultats creatives i analítiques de l'alumnat, així com una recerca de rigor en l'estudi, de respecte i valoració de l'obra artística i els seus creadors, i una capacitat de col·laboració i participació en activitats de grup, basada tant en la consideració de tot el seu entorn físic i humà com en el respecte i la valoració de si mateixos.

2. OBJECTIUS GENERALS

Els ensenyaments professionals de música tenen com a objectiu contribuir a desenvolupar en l'alumnat les capacitats generals, els valors cívics propis del sistema educatiu i, a més, les capacitats següents:

a) Habituar-se a escoltar música i establir un concepte estètic que els permeti fonamentar i desenvolupar els propis criteris interpretatius.

b) Desenvolupar la sensibilitat artística i el criteri estètic com a font de formació i d'enriquiment personal.

c) Analitzar i valorar la qualitat de la música.

d) Conèixer els valors de la música i optar pels aspectes que n'emanen que siguin més idonis per al desenvolupament personal.

e) Participar en activitats d'animació musical i cultural que permetin viure l'experiència de transmetre el gaudiment de la música.

f) Conèixer i utilitzar amb precisió el vocabulari específic relatiu als conceptes científics de la música.

g) Conèixer i valorar el patrimoni musical com a part integrant del patrimoni històric i cultural.

h) Apreciar la importància de la música com a mitjà d'expressió artística al llarg de la història.

i) Expressar-se amb sensibilitat musical per interpretar la música de les diferents èpoques i estils i gaudir-ne.

j) Eliminar els prejudicis, els estereotips i els rols segons el sexe construïts segons els patrons socioculturals amb la finalitat de garantir a l'alumnat el seu desenvolupament personal integral

3. OBJECTIUS ESPECÍFICS

Els ensenyaments professionals de música han de contribuir al fet que l'alumnat adquireixi les capacitats següents:

- a. Superar amb domini i capacitat crítica els continguts i els objectius plantejats en les assignatures que componen el currículum de l'especialitat triada.
- b. Conèixer els elements bàsics i les característiques dels llenguatges musicals i les funcions i les transformacions que presenten en els diferents contextos històrics.
- c. Desenvolupar l'oïda interna com a base de l'afinació, de la qualitat sonora, de l'audició harmònica i de la interpretació musical.
- d. Formar-se una imatge ajustada de les possibilitats i les característiques musicals pròpies, com a individus i en relació amb el grup, amb la disposició necessària per saber-s'hi integrar com un membre més del grup o per actuar com a responsable del conjunt.
- e. Enriquir la relació afectiva amb la música a través del cant i de la participació instrumental en grup, compartint vivències musicals de grup dins i fora de l'aula.
- f. Valorar el cos i la ment per utilitzar la tècnica amb seguretat i poder concentrar-se en l'audició i la interpretació.
- g. Relacionar els coneixements adquirits en totes les assignatures que componen el currículum i aplicar-los en les vivències i en les experiències pròpies per aconseguir una interpretació artística de qualitat.
- h. Conèixer i aplicar les tècniques de l'instrument o de la veu d'acord amb les exigències de les obres.
- i. Adquirir i demostrar els reflexos necessaris per resoldre eventualitats que sorgeixin en la interpretació.
- j. Adquirir autonomia personal en la interpretació musical.
- k. Conèixer el repertori solista i de conjunt del propi instrument dins l'ampli panorama de les diferents èpoques i estils.
- l. Utilitzar amb facilitat la lectura a primera vista.
- m. Cultivar la improvisació i la transposició com a elements inherents a la creativitat musical.
- n. Interpretar de memòria el repertori solista estudiat.

o. Interpretar, individualment o dins l'agrupació corresponent, obres escrites en tots els llenguatges musicals i aprofundir en el coneixement dels diferents estils i èpoques, així com en els recursos interpretatius de cada un d'aquests.

p. Actuar en públic amb autocontrol, domini de la memòria i capacitat comunicativa.

q. Consolidar hàbits d'estudi regular i pràctica diària adequada a les dificultats dels continguts de les assignatures dels diferents cursos

4. OBJECTIUS DEL LLENGUATGE MUSICAL

(Decret 36/2018)

L'ensenyament del Llenguatge Musical en els ensenyaments professionals tindrà com a objectiu contribuir a desenvolupar en els alumnes les competències següents:

1. Compartir vivències musicals amb els altres elements del grup que li permeti enriquir la seva relació afectiva amb la música mitjançant el cant i la participació instrumental en grup.
2. Conèixer els elements del llenguatge musical i la seva evolució històrica, per relacionar-los amb les obres musicals dins el seu temps i la seva circumstància.
3. Interpretar correctament els símbols gràfics i conèixer els que són propis del llenguatge musical contemporani.
4. Utilitzar la dissociació motriu i auditiva necessàries per executar o escoltar amb independència desenvolupaments rítmics o melòdics simultanis.
5. Reconèixer i representar gràficament obres, fragments musicals a una o dues veus realitzades en diferents instruments.
6. Reconèixer mitjançant l'audició i la lectura estructures harmòniques bàsiques.
7. Utilitzar els coneixements del llenguatge musical per afermar i desenvolupar hàbits d'estudi que propiciïn una interpretació conscient.
8. Conèixer els elements del llenguatge musical relatius al jazz i la música moderna.

5. CONTINGUTS GENERALS *(Decret 36/2018)*

RÍTMICS

- Pràctica, identificació i coneixement de compassos originats per dos o més polsos desiguals.
- Coneixement i pràctica de mesures irregulars amb estructures fixes o variables
- Polirítmies i polimetries.
- Reconeixement i pràctica de grups de valoració especial amb duracions i posicions mètriques varies.
- Pràctica de ritmes simultànies que suposin divisions distintes de la unitat.
- Pràctica d'estructures rítmiques atípiques en compassos convencionals.
- Ritmes "aksak", coixos o de valor afegit.
- Reconeixement de ritmes que caracteritzen la música de "jazz", "pop", etc.
- Pràctica de canvis de compàs amb unitats iguals o diferents i, aplicació de les equivalències indicades.
- Desenvolupament d'hàbits interpretatius a partir del coneixement i anàlisi dels elements rítmics.
- Improvització sobre esquemes rítmics establerts o lliures.

ELEMENTS MELODICOHARMÒNICS

- Pràctica auditiva i vocal d'estructures tonals enriquides en el seu llenguatge per flexions o modulacions, amb reconeixement analític del procés.
- Pràctica auditiva i vocal d'obres modals en les seves diverses manifestacions històriques i folklòriques.
- Pràctica d'intervàlica pura (no tonal) i aplicacions a obres post-tonals o atonals.
- Reconeixement auditiu i anàlisi d'estructures tonals i formals no complexes.
- Improvisació d'esquemes harmònics i formals establerts o lliures.
- Aplicació vocal o escrita de baixos harmònics a obres proposades de dificultat adaptada al nivell.
- Desenvolupament d'hàbits interpretatius a partir de coneixement i anàlisi dels elements melòdics – harmònics.

LECTOESCRITURA MUSICAL

- Pràctica de lectura horitzontal de notes amb ritmes escrits i indicacions

metronòmiques diverses.

- Lectures d'agrupacions verticals de notes.
- Coneixement i pràctica de les normes d'escriptura melòdica i harmònica.
- Pràctica de lectura de notes, sense clau, atenent -se al dibuix intervàlic.
- Pràctica d'identificació i escriptura de notes en el seu registre correcte.
- Coneixement de l'àmbit sonor de les claus.
- Iniciació a les grafies contemporànies.
- Estudi de les claus de Do en 4^a, Do en 1^a, Do en 2^a i Fa en 3^a.
- Iniciació a les grafies contemporànies.
- Pràctica de la lectura a primera vista.

AUDICIÓ

- Pràctica d'identificació d'elements rítmics, melòdics, modulants, cadencials, formals, tímbrics i estil en les obres escoltades.
- Identificació d'errors o diferències entre un fragment escrit i escoltat.
- Pràctica de la memòria: memorització prèvia a l'escriptura de frases o fragments progressivament més amplis.
- Escriptura de temes coneguts i memorització en diferents altures i tonalitats.
- Realització escrita de dictats a una i dues veus.
- Identificació d'acords.
- Audició d'obres o fragments en els que es reconeixin elements estudiats.

EXPRESSIÓ I ORNAMENTACIÓ

- Coneixement i aplicació de signes i termes relatius a la dinàmica i a l'agògica.
- Coneixement i aplicació dels signes que modifiquen l'atac dels sons.
- Coneixement dels signes característics en l'escriptura dels instruments.
- Coneixement i aplicació d'ornaments adequant-los a l'època de l'obra interpretada.

6. CONTINGUTS PER CURSOS

6.1 PRIMER CURS D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

RÍTMICA

- Pràctica rítmica en compassos de subdivisió binària i ternària.
- Pràctica de la subdivisió de la pulsació per trobar l'exactitud rítmica.
- Pràctica de canvis de compàs amb unitats iguals o diferents i aplicació de les equivalències indicades.
- Simultaneïtat de ritmes. Pràctica de fragments polirítmics.
- Improvisació sobre ritmes establerts o lliures.

Fórmules rítmiques de subdivisió binària:

- Totes les rítmiques treballades al nivell elemental en compàs 2/4, 3/4 i 4/4. Figuracions fins a la semicorxera. També síncopes amb negres, corxeres i semicorxeres. Contratemp, puntets i lligadures.
- Compassos amb denominador 2 i figuracions pròpies fins la corxera.
- Compassos amb denominador 8. Incorporació de la fusa.

Fórmules rítmiques de subdivisió ternària:

- Compassos compostos amb denominador 8 amb combinacions rítmiques que li són pròpies fins a fuses. Síncopes, contratemp, lligadures i puntets.

ENTONACIÓ

- Entonació de melodies en tonalitats fins a quatre alteracions.
- Sensibilització i pràctica vocal dels moviments melòdics. Treball de la intervàlica. Tots els intervals majors, menors i justos, 4ª augmentada i 5ª disminuïda i 2ª augmentada.
- Entonació i expressió d'obres musicals de diferents èpoques i estils.
- Transport cantat.
- Pràctica del canvi de mode en tons homònims.
- Identificació i interpretació del termes i signes que afecten a l'expressió.
- Coneixement de la veu i el seu funcionament. Respiració, emissió, articulació,

dicció...

- Reproducció memoritzada vocal de fragments melòdics i de cançons.
- Improvisació guiada amb els elements melòdics i harmònics treballats.
- Entonació relativa de les escales majors i menors.
- Entonació de cromatismes i escala cromàtica.
- Entonació d'acords tríades arpegiats (PM, Pm, 5ª aug. i 5ª dism.).
- Entonació a primera vista d'un fragment tonal amb les dificultats melòdiques i rítmiques treballades.

LECTURA-ESCRITURA

- Pràctica de lectura horitzontal de notes amb ritmes escrits.
- Lectura d'agrupacions verticals de notes.
- Coneixement i pràctica de les normes d'escriptura melòdica i harmònica.
- Pràctica de lectura de notes en clau de do en 3^a i do en 4^a
- Coneixement de l'àmbit sonor de les claus.
- Creació melòdica, rítmica, harmònica i formal lliure o pactada.

ANÀLISI, HARMONIA I CONCEPTES TEÒRICS

- Pràctica, identificació i coneixement de les escales majors (natural, mixta principal i mixta secundària) i menors (natural, harmònica, melòdica i mixta).
- Anàlisi de les diferents cadències (autèntica perfecta, plagal, semicadència i trencada).
- Reconeixement dels elements bàsics melòdics, harmònics i formals (tonalitat, modalitat, frases, reexposicions, notes estranyes-brodadura i nota de pas-, graus i cadències) d'un fragment musical donat.
- Classificació dels intervals (majors, menors, augmentats, doble augmentats, disminuïts, doble disminuïts i justos), tant simples com compostos, amb alteracions accidentals o sense i escrits en diferents signes de clau per treballar el coneixement de l'índex acústic.
- Ampliació i reducció d'intervalles simples i compostos respectivament.
- Inversió d'intervalles tant simples com compostos.
- Anàlisi d'acords perfectes majors i menors, augmentats i disminuït les seves inversions.
- Anàlisi d'acords tríades i xifrats.

- Acord de 7^a de dominant en estat fonamental.
- Identificació d'acords que determinen la tonalitat i el mode.
- Les notes estranyes a l'acord (nota de pas i brodadura).
- Enharmonització d'interval·ls, d'acords i tonalitats.
- Transport escrit.
- Transcripció de compàs simple a compost i de compost a simple.
- Ornaments: mordent d'una nota i de dues notes.

AUDICIÓ

- Identificació d'errors i diferències entre un fragment escrit i l'audició del mateix.
- Reconeixement auditiu d'interval·ls melòdics i harmònics simples. Tots els majors, menors i justos, 5ª dism., 4ª aug. i 2ª augm.
- Identificació d'acords tríades (PM, Pm, 5^aaug. i 5ª dism.).
- Distinció entre cadència conclusiva autèntica i plagal i semicadència i trencada.
- Pràctica, identificació i reconeixement de les escales majors (natural, mixta principal i mixta secundària) i menors (natural, harmònica, melòdica i mixta).
- Audició, reconeixement i anàlisi d'obres barroques i clàssiques (època i estil, estructura formal, instrumentació, mètrica, dinàmica i caràcter/moviment).
- Reproducció de dictats rítmics, melòdics i ritmicomelòdics a una veu amb piano i altres tímbrs instrumentals.
- Audició, reconeixement i reproducció memoritzada vocal de fragments melòdics.
- Memorització prèvia a l'escriptura de frases o fragments progressivament més amplis.

6.2 SEGON CURS D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

RÍTMICA

- Pràctica rítmica en compassos de subdivisió binària amb denominador 4 i subdivisió ternària amb denominador 8 incloent-hi fuses.
- Pràctica rítmica en compassos simples amb denominador 2 i compostos amb denominador 4, incloent-hi semicorxeres.
- Pràctica de la subdivisió de la pulsació per trobar l'exactitud rítmica.
- Pràctica de canvis de compàs amb unitats iguals o diferents i aplicació de les equivalències indicades.
- Compassos d'amalgama: 5/4, 7/4, 5/8 i 7/8
- Compassos irregulars amb estructures fixes o variables: 5/8, 7/8, 8/8, 9/8.
- Canvis de compàs: simple-compost, compost-simple amb o sense canvis de moviment.
- Compassos compostos amb denominador 16, incloent-hi fuses.
- Accents asimètrics.
- Estructures rítmiques atípiques en compassos convencionals
- Ritmes aksak, coixos o de valor afegit.
- Ritmes del jazz i del pop.
- Grups de valoració especial: doset, quatret, cinquet i septet amb duracions regulars i irregulars i posicions mètriques vàries.
- Simultaneïtat de ritmes. Pràctica de fragments polirítmics irregulars i que suposin divisió distintes de la unitat.

ENTONACIÓ

- Entonació de melodies en tonalitats fins a cinc alteracions.
- Sensibilització i pràctica vocal dels moviments melòdics. Entonació d'interval sense referència tonal.
- Entonació, audició i expressió d'obres musicals de diferents èpoques i estils.
- Transport cantat a la 2^a i 3ª inferior i superior.
- Identificació i interpretació del terme i signes que afecten a l'expressió.
- Coneixement de la veu i el seu funcionament. Respiració, emissió, articulació, dicció...

- Reproducció memoritzada vocal de fragments melòdics cada vegada més amplis.
- Improvisació guiada amb els elements melòdics i harmònics treballats.
- Entonació relativa de totes les escales majors i menors.
- Entonació de cromatismes i escala cromàtica.
- Entonació d'acords tríades arpegiats (PM, Pm, 5ª aug. i 5ª dism. i 7^aM, m i dism.) i inversions.
- Entonació a primera vista d'un fragment tonal amb les dificultats melòdiques i rítmiques treballades.
- Aplicació vocal de baixos harmònics a obres proposades de dificultat adaptada al nivell.
- Entonació de fragments modulants a la dominant , tonalitats veïnes i llunyanes.

LECTURA-ESCRITURA

- Pràctica de lectura horitzontal molt àgil de notes amb ritmes escrits.
- Lectura d'agrupacions verticals de notes.
- Coneixement i pràctica de les normes d'escriptura melòdica i harmònica.
- Pràctica de lectura de notes en clau de sol, fa en 4^a, do en 3^a, do en 4^a, do en 1° i canvis de claus.
- Creació melòdica, rítmica, harmònica i formal lliure o pactada.
- Aplicació escrita de baixos harmònics a obres proposades de dificultat adaptada al nivell.

ANÀLISI I CONCEPTES TEÒRICS

- Repàs dels conceptes teòrics dels cursos anteriors.
- Síncopes i contratemp. Tipus.
- Puntets de prolongació i complement.
- Coneixement i identificació dels diferents tipus de modulació (diatònica i cromàtica). Anàlisi de la modulació a dins un fragment musical.
- El transport: definició. Finalitat del transport. Transport teòric i transport mental. Efectes del transport en la tonalitat i en el mode. Instruments transpositors.
- Coneixement dels modes antics.
- Coneixement de la nomenclatura estrangera de les tonalitats.
- Reconeixement dels elements bàsics melòdics, harmònics i formals (tonalitat, modalitat, frases, reexposicions, notes estranyes, graus, cadències) d'un fragment

musical donat.

- Identificació d'acords que determinen la tonalitat i el mode.
- Coneixement i anàlisi de les notes estranyes a l'acord (retard, escapada, appoggiatura i anticipació).
- Abreviacions.
- Notes d'ornament: mordent, grupet, trino, arpeggiat.
- Notes estranyes.

AUDICIÓ

- Identificació d'errors i diferències entre un fragment escrit i l'audició del mateix.
- Reconeixement auditiu d'interval melòdic i harmònics simples.
- Identificació d'acords tríades (PM, Pm, 5^aaug. i 5ª dism. i 7^a de dominant)
- Reconeixement de cadències.
- Pràctica, identificació i reconeixement de tots els tipus d'escala majors i menors.
- Audició i anàlisi d'obres romàntiques (època i estil, estructura formal, instrumentació, dinàmica, mètrica i caràcter/moviment).
- Reproducció de dictats rítmics, melòdics i ritmicomelòdics a una i dues veus amb piano i altres tímbrics instrumentals.
- Reconeixement de tímbrics instrumentals.
- Reproducció memoritzada vocal de fragments melòdics.
- Memorització prèvia a l'escriptura de frases o fragments progressivament més amplis.
- Identificació d'elements rítmics, melòdics, modulants, cadencials, formals, tímbrics i estil de les obres escoltades.

6.3 LLENGUATGE MUSICAL PER L'ESPECIALITAT DE CANT

Com estableix el Decret 36/2018, els alumnes de l'especialitat de cant distribuïran tots els continguts de l'assignatura en tres cursos en els ensenyaments professionals.

En el primer curs s'estableixen com a objectius i continguts mínims els de 1r i 2n curs d'ensenyaments elementals. En el segon curs s'estableixen com a objectius i continguts mínims els de 3r i 4t curs d'ensenyaments elementals. En el tercer curs s'estableixen com a objectius i continguts mínims els de 1r i 2n curs d'ensenyaments professionals.

7. METODOLOGIA

En un currículum obert, els mètodes d'ensenyament són, en gran part, responsabilitat de cada professor i no han de ser completament desenvolupats per l'autoritat educativa. Únicament en la mesura que certs principis pedagògics són essencials en la noció i els continguts del currículum està justificat assenyalar-los. Per això, i amb la finalitat de regular la pràctica docent dels professors i a fi que aquests desenvolupin el currículum establert en aquest Decret, s'estableixen a continuació els principis metodològics de caràcter general, principis que són vàlids per a totes les especialitats instrumentals i assignatures que es regulen en aquesta norma.

El procés d'ensenyament ha de tenir en compte el punt de partida, la gradació amb la qual s'han d'introduir els nous continguts, la consciència del desequilibri entre l'experiència prèvia i les novetats plantejades, i els elements que han de permetre oferir un nou equilibri de coneixements en el qual les novetats es poden incorporar, en la línia i la forma que pretenen les nostres intencions educatives, al bagatge de destreses que ja té l'alumnat. Això passa pel disseny d'un tipus apropiat de continguts que s'ofereixen a l'alumnat de música i per l'elaboració d'uns materials, l'elecció d'un repertori i la selecció d'unes estratègies d'ensenyament que han de permetre optimitzar el procés d'aprenentatge.

El procés d'ensenyament ha d'estar presidit per la necessitat de garantir la funcionalitat dels aprenentatges, i cal assegurar que aquests es podran utilitzar en les circumstàncies reals en les quals els alumnes els necessitaran. Per aprenentatge funcional s'entén no només la possible aplicació pràctica del coneixement adquirit, sinó també el fet que els continguts siguin necessaris i útils per dur a terme altres aprenentatges i per enfrontar-se amb èxit a l'adquisició de nous continguts. D'altra banda, els continguts s'han de presentar

amb una estructuració clara de les relacions que mantenen, i sempre que sigui pertinent s'ha de plantejar la interrelació entre diferents continguts d'una mateixa àrea i entre continguts de diferents assignatures.

Des de l'inici, aquest ensenyament ha de conjugar les dues realitats del fet comunicatiu; això és: la recepció i l'emissió, la comprensió i l'expressió, el coneixement i la realització. La primera es manifesta en l'audició activa i crítica i en la lectura de partitures mitjançant la descodificació corresponent dels símbols gràfics, de la seva evolució, de l'anàlisi del fet musical i els seus autors, i del seu desenvolupament a través dels segles mitjançant assignatures com Llenguatge Musical, Harmonia, Història de la Música, etc. La segona es manifesta a través de la interpretació individual i col·lectiva, tant vocal com instrumental, i la creació. Convé que aquests dos eixos bàsics de l'ensenyament musical s'interrelacionin tant en les matèries considerades teòriques com en les bàsicament instrumentals. S'ha de fugir de la visió de les assignatures «teòriques» com el lloc idoni per al coneixement, mentre que les assignatures instrumentals es dediquen exclusivament a l'emissió, i també de la visió que la realització se centra merament en la interpretació, excloent, per això, la creativitat.

La pràctica instrumental centrada en una determinada especialitat s'ha d'entendre segons una triple via. En primer lloc, ha de ser una formació que possibiliti l'accés als estudis superiors; en segon lloc, ha de servir com a fonament de l'obertura a altres camps d'especialització, com la composició, la direcció d'orquestra o de cors, la pedagogia, etc., i, finalment, ha de ser un mitjà de realització personal fent música, a través de la veu o d'un instrument. En tots els casos convé fugir de la idea que l'alumne és un estudiant de piano o de guitarra i que, a més, estudia harmonia. En lloc d'això, s'ha de considerar que és un estudiant de música de l'especialitat de piano o de guitarra.

Els continguts bàsics de la formació professional que s'expressen a través de la veu o d'un instrument necessiten disciplina en el treball individual, adequació de la pròpia interpretació als criteris col·lectius, rigor en l'escriptura i la lectura de la notació musical, comprensió del fet musical en el seu context històric, etc. Evidentment, caldrà tenir en compte l'evolució de l'alumnat en relació no només amb la música, sinó també amb la capacitat d'entendre el llenguatge dels sons, la capacitat d'expressar-se tenint en compte la multiplicitat de factors que intervenen, la capacitat de dedicar-se als estudis, la forma d'estudiar, etc. L'adequació de l'ensenyament a aquests criteris revertirà positivament en l'educació musical de l'alumne, no només en virtut d'aquesta compenetració, sinó també perquè hi haurà més aproximació entre l'educació secundària, que en la majoria dels casos és el nivell d'ensenyaments que cursen els alumnes, i l'ensenyament de règim

especial que cursen als centres musicals.

Per ensenyar música s'ha de conèixer la pedagogia de l'especialitat musical i s'ha d'aplicar convenientment l'opció metodològica que més s'ajusti a la realitat que es desenvolupa a la tasca docent. La formació, tant musical com pedagògica, s'ha de posar al dia a través d'una formació permanent que aprofundeixi en tots els aspectes dels quals depèn una acció educativa coherent i correcta. La formació permanent és un dret i un deure de tot professional de l'ensenyament de la música. No es pot pretendre aconseguir un ensenyament de qualitat si no es dedica una part del temps laboral a millorar les capacitats i els coneixements que poden incidir en la millora qualitativa individual i col·lectiva de la tasca docent. Aquesta formació permanent ha de ser entesa com un «continu» que no només ha de tenir en compte l'aprofundiment en el propi camp de treball la composició, el piano, la direcció coral, etc., sinó també altres aspectes, com la participació del professorat en el disseny d'aquestes activitats de formació, la millora de les aptituds de comunicació, l'aprofitament pedagògic dels mitjans tecnològics, etc.

És imprescindible que el professorat treballi en tot moment en equip, especialment en la tasca de discutir i elaborar el projecte educatiu del centre i a l'hora de dur a terme la seqüenciació dels continguts de les matèries i la distribució per cursos en l'àmbit dels departaments. Aquesta capacitat del professorat de fer una tasca col·lectiva ha de ser una característica que distingeixi els professionals docents dels centres d'ensenyament musical. Al llarg del procés d'aprenentatge de l'alumnat, el professor ha de ser un guia, un conseller que, alhora que dona solucions concretes a problemes tècnics concrets, s'ha d'esforçar a donar opcions en tot el que tenguin un caràcter més general, i no a imposar criteris; a orientar, i no a conduir cap a uns resultats predeterminats. S'ha d'esforçar a estimular i a eixamplar la receptivitat i la capacitat de resposta de l'alumnat davant el fet artístic: en la construcció de la seva mai definitiva personalitat com a músic, l'alumne és el protagonista principal.

RECURSOS MATERIALS

Durant aquest curs s'utilitzarà la bibliografia següent:

1r curs d'ensenyaments professionals

Llibre de l'alumne:

Llenguatge Musical. Grau Mitjà 1. Antonés-Arnaus-Beltran-Carro. Ed Diaula/Dinsic

Altres materials d'aula:

· 22 Leçons progressives de lecture de notes et de solfège rythmique. Volum III B. Gerard

Billaudot Editeur.

· 23 Leçons progressives de lecture de notes et de solfège rythmique. Volum IV A. Gerard Billaudot Editeur.

· 15 años de solfeo. Ejercicios de lectura rítmica y entonación. II Volumen. Cursos 4º y 5º. Enrique Pastor Celda. Tramuntana Edicions Musicals.

· Ritmo y lectura 3. E. López de Arenosa. Real Musical.

· Cuadernos de teoría. 1º Grado Medio. Ibáñez-Cursá. Real Musical. Madrid.

· LAZ. Método Graduado de Solfeo. Libro IV. Editorial Boileau.

· Eyes and ears. An anthology of melodies for sight-singing. Benjamin Crowell.

2n curs d'ensenyaments professionals

Llibre de l'alumne/a:

Llenguatge Musical. Grau Mitjà 2. Ed Diaula/Dinsic

Altres materials d'aula:

· Solfeo Rítmico. Libro 4A. Javier Boliart. Editorial MF.

· 23 Leçons progressives de lecture de notes et de solfège rythmique. Volum IV A. Gerard Billaudot Editeur.

· 25 Leçons progressives de lecture de notes et de solfège rythmique. Volum IV B. Gerard Billaudot Editeur.

· Ritmo y lectura 3 i 4. E. López de Arenosa. Real Musical.

· Cuadernos de teoría. 1º Grado Medio. Ibáñez-Cursá. Real Musical. Madrid.

· LAZ. Método Graduado de Solfeo. Libro IV. Editorial Boileau.

· Eyes and ears. An anthology of melodies for sight-singing. Benjamin Crowell.

A més d'aquests recursos bibliogràfics, també utilitzarem les eines que ens ofereixen les xarxes, tant per treballar dins l'aula com perquè els alumnes puguin treballar a casa. Els llocs web que emprarem seran els següents :

<http://aulamusicaldeadriana.blogspot.com.es/>

<http://trainer.thetamusic.com/es/>

<http://www.mercedeslucas.com/>

<http://ritmoysolidomariajose.blogspot.com.es/>

<http://lenguajemusical2011-2012.blogspot.com.es/>

<http://cpmh-lenguajemusical.blogspot.com.es/>

<http://www.conservatoriorioja.com/paginasorganigrama2/deplmusicaldeoido.html>

<http://www.lenmus.org/en/phonascus/downloads>
<http://dictadosmusicales.weebly.com/dictados.html>
<http://lenguajemusical.me>
<http://recall-the-melody.programas-gratis.net>
<http://dictado-memoria-musical.softonic.com>
<http://teoría.com>
<http://lenguajemusicalmonicabalo.blogspot.com>

8. AVALUACIÓ

8.1 CRITERIS D'AVALUACIÓ *(Decret 53/2011)*

1. Mantenir el pols durant períodes de silenci perllongats. Aquest criteri pretén avaluar la capacitat de l'alumnat per interioritzar correctament el pols de manera que permeti una execució correcta individual o en conjunt.
2. Identificar i executar estructures rítmiques d'una obra o fragment, amb o sense canvi de compàs, en un tempo establert. Amb aquest criteri es pretén avaluar la capacitat de l'alumnat per encadenar diverses fórmules rítmiques, l'aplicació correcta, si escau, de qualsevol equivalència si es produeix canvi de compàs i la interiorització aproximada de diverses velocitats metronòmiques.
3. Entonar improvisant una melodia o cançó tonal amb o sense acompanyament, aplicant-li totes les indicacions de caràcter expressiu. Aquest criteri pretén comprovar la capacitat de l'alumnat per a aplicar les seves tècniques d'entonació i d'afinació a un fragment melòdic tonal amb alteracions accidentals que poden o no provocar una modulació, fent-se conscient de les característiques tonals o modals del fragment. Si és acompanyat instrumentalment, aquest acompanyament no ha de reproduir la melodia.
4. Llegir fragments musicals amb canvi de claus. Amb aquest criteri es pretén comprovar la capacitat de l'alumnat per poder llegir en diferents claus.
5. Llegir internament, en un temps breu i sense verificar la seva entonació, un text musical i reproduir-lo de memòria. Es pretén comprovar la capacitat de l'alumnat per imaginar, reproduir i memoritzar imatges sonores de caràcter melòdic a partir de l'observació de la partitura.

6. Identificar o entonar tot tipus d'interval melòdic. Aquest criteri pretén detectar el domini de l'interval per part de l'alumnat com a element d'aplicació a estructures tonals o no tonals.
7. Entonar una obra atonal amb o sense acompanyament, aplicant les indicacions de caràcter expressiu. Es pretén avaluar la capacitat de l'alumnat per l'aplicació a una obra atonal dels coneixements melòdics i rítmics adquirits. L'acompanyament, si escau, no reproduirà la melodia.
8. Identificar intervals harmònics i escriure'ls en el seu registre correcte. Aquest criteri pretén conèixer la capacitat de l'alumnat per a la percepció simultània de dos sons en diferents relacions intervàliques, així com la identificació de les regions sonores que es produeixen.
9. Reproduir models melòdics, escalístics o d'acords en diferents altures. Amb aquest criteri es pretén comprovar la destresa de l'alumnat per reproduir un fet melòdic a partir de diferents sons, fent-se conscient de les alteracions necessàries per a la seva exacta reproducció.
10. Improvisació vocal o instrumental de melodies dins d'una tonalitat determinada. Aquest criteri pretén comprovar l'enteniment per part de l'alumnat dels conceptes tonals bàsics en fer ús lliure dels elements d'una tonalitat amb lògica tonal i estructural.
11. Identificar i reproduir per escrit fragments musicals escoltats. Amb aquest criteri es pretén avaluar la destresa de l'alumnat per la utilització correcta de la grafia musical i la seva capacitat de relacionar el fet musical amb la seva representació gràfica.
12. Reconèixer i escriure fragments musicals a dues veus. Amb aquest criteri es pretén comprovar la percepció i identificació per part de l'alumnat d'aspectes musicals polifònics.
13. Reconèixer i escriure fragments musicals realitzats per dos instruments diferents, excloent el piano. Amb aquest criteri es pretén comprovar que la capacitat auditiva de l'alumnat no sofreix distorsió quan rep el missatge a través d'un vehicle sonor diferent al piano.
14. Reconèixer auditivament aspectes cadencials i formals d'un fragment musical. Amb aquest criteri es pretén comprovar la capacitat de l'alumnat per percebre aspectes sintàctics i estructurals de l'obra escoltada i denominar-los correctament.
15. Reconèixer auditivament diferents timbres instrumentals. Amb aquest criteri es pretén constatar la familiarització de l'alumnat amb els timbres provinents d'altres instruments diferents del que constitueix la seva especialitat.

16. Reconèixer auditivament maneres d'atac, articulacions, matisos i ornaments d'una obra o fragment. Amb aquest criteri es pretén comprovar la capacitat d'observació de l'alumnat d'aspectes directament relacionats amb la interpretació i expressió musicals.
17. Improvisar vocalment o instrumentalment sobre un esquema harmònic donat. Aquest criteri pretén comprovar, dins del nivell adequat, la comprensió per part de l'alumnat de la relació entre harmonia i veus melòdiques.
18. Entonar fragments memoritzats d'obres de repertori seleccionats entre els proposats per l'alumne. Aquest criteri tracta d'avaluar el coneixement de les obres de repertori i la capacitat de memorització
19. Aplicar lliurement ritmes percutits a un fragment musical escoltat. Amb aquest criteri es pretén avaluar la capacitat d'iniciativa de l'alumnat, implicant a més el seu reconeixement ràpid d'aspectes rítmics i expressius de l'obra en qüestió.
20. Aplicar baixos harmònics senzills, vocal o gràficament, a una obra breu prèviament escoltada. Aquest criteri pretén buscar la capacitat de l'alumnat en l'associació melodicoharmònica.
21. Situar amb la major aproximació possible l'època, l'estil i, si escau, l'autor d'una obra escoltada. Amb aquest criteri es pretén avaluar l'atenció de l'alumnat a l'escoltar música i el coneixement dels caràcters generals que identifiquen estils i autors.
22. Analitzar una obra del seu repertori instrumental: moment històric, autor i característiques musicals de la mateixa (harmòniques, formals, tímbriques, etc.). Amb aquest criteri es pretén avaluar la capacitat de l'alumnat per a un estudi intel·ligent i rigorós, així com el coneixement que té de les circumstàncies tècniques i socials que envolten a l'obra artística.

8.2 PROCEDIMENTS D'AVAUACIÓ

Procediment 1: Examen trimestral que contindrà els següents apartats: teoria, oïda, ritme i entonació. La qualificació d'aquest examen s'obtindrà fent la mitjana aritmètica dels resultats obtinguts a cada apartat.

Procediment 2: Registre d'aula i altres proves que el professor trobi oportú fer abans de l'examen trimestral.

La qualificació final de cada trimestre s'obtindrà assignant el 60% a la nota del procediment 1 (examen trimestral) i el 40% a la nota del procediment 2.

Per ser l'avaluació contínua, s'entén que, si s'aprova un trimestre quan l'anterior s'havia suspès, aquest queda aprovat. Per això, superaran el curs aquells alumnes que obtinguin una nota de 5 o més en el tercer trimestre.

8.3 PROMOCIÓ. LÍMIT DE PERMANÈNCIA. PÈRDUA DEL DRET D'AVUACIÓ.

PROMOCIÓ (Decret 36/2018)

1. Els alumnes han de promocionar de curs quan hagin superat la totalitat de les assignatures de cada curs o quan tenguin avaluació negativa com a màxim en dues assignatures. En el supòsit d'assignatures pendents referides a la pràctica instrumental o vocal, la recuperació s'ha de realitzar en la classe del curs següent. Per a la resta d'assignatures, els centres han d'establir els criteris per recuperar-les en els seus projectes educatius. En cap cas es pot qualificar l'assignatura motiu de promoció sense haver aprovat l'assignatura pendent.

2. Els alumnes que en acabar el sisè curs tenguin qualificació negativa en tres assignatures o més, han de repetir el curs en la seva totalitat. Quan la qualificació negativa es produeixi en una o en dues assignatures, només és preceptiu cursar les assignatures pendents.

LÍMIT DE PERMANÈNCIA (Decret 36/2018)

1. El límit de permanència en una especialitat dels ensenyaments professionals de música és de vuit cursos acadèmics. No es pot romandre més de dos anys en el mateix curs, excepte a sisè.

2. La Conselleria d'Educació i Cultura pot autoritzar, amb caràcter excepcional, que determinats alumnes puguin ampliar un any més el límit de permanència en supòsits de malaltia greu o d'altres circumstàncies que mereixin una consideració semblant i que impedeixin el normal desenvolupament dels estudis

PÈRDUA DEL DRET D'AVUACIÓ

Les faltes d'assistència de l'alumnat poden ser justificades i no justificades. S'estableixen els següents nombres màxims de faltes injustificades per a cada tipus d'assignatura:

a) Classes d'especialitats d'una sola sessió setmanal d'una hora, hora i mitja, dues hores seguides o tres hores seguides: 6 faltes injustificades durant tot el curs, seguides o aïllades.

b) Classes d'assignatures de dues o més sessions setmanals en dies diferents: 12 faltes injustificades durant tot el curs, seguides o aïllades.

Una vegada superat el nombre màxim de faltes d'assistència injustificades a classe, l'alumne perd automàticament el dret a l'avaluació contínua i el dret d'assistir a les classes setmanals.

Els alumnes que perdin el dret a l'avaluació contínua han de realitzar un procediment substitutori d'avaluació, que consisteix en un examen que serà elaborat i avaluat pel professor que tengui assignat l'alumne durant el curs escolar de l'assignatura corresponent. Excepcionalment, si el professor no pogués dur-ho a terme per causes degudament justificades, el departament didàctic al qual estigui adscrita l'assignatura es responsabilitzarà de la seva avaluació. Aquesta prova inclourà tots els continguts establerts a la programació didàctica de l'assignatura de la qual l'alumne ha perdut el dret a l'avaluació contínua.

8.4 PROVES EXTRAORDINÀRIES

Per a totes les assignatures dels ensenyaments professionals de música i dansa s'estableixen dues convocatòries: una al mes de juny i una altra al mes de setembre, abans del començament del nou curs escolar –preferentment, durant la primera setmana de setembre.

La prova extraordinària ha de ser avaluada pel professor que hagi impartit classe a l'alumne, durant el curs escolar, de l'assignatura corresponent. Excepcionalment, si el professor no pot avaluar la prova per causes degudament justificades, el departament didàctic al qual estigui assignada l'assignatura s'ha de responsabilitzar d'avaluar-la.

8.4.1 CONTINGUTS

Aquesta prova inclourà tots els continguts establerts a la programació didàctica del curs que s'avalua.

Consisteix en una prova oral i una prova escrita.

A) La prova oral consta de dues parts:

- Ritme
- Entonació

B) La prova escrita consta de dues parts:

- Teoria
- Oïda

8.4.2 AVALUACIÓ

La prova de Llenguatge musical es qualificarà de la següent manera:

PARTS DE LA PROVA	PUNTUACIÓ (en %)
Ritme	25%
Entonació	25%
Teoria	25%
Oïda	25%

La qualificació serà la mitjana aritmètica dels resultats dels quatre apartats.

En el context de l'avaluació contínua, la qualificació final extraordinària serà el resultat global obtingut de la valoració de l'evolució de l'alumne durant el curs, de l'avaluació de les activitats de recuperació i del resultat de la prova extraordinària.